

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่เหมาะสม Appropriate forms of public political participation

สุนทร ธนศิลป์พิชิต

Sunait Thanasinlapaphichit

ณัฐมลกานต์ ไชยวิมลสิริ

Nathamokarn Chaiwimonsiri

ไพฑูรย์ มาเมือง

Phaitoon Mamuang

นักวิชาการอิสระ

Independent scholar

E-mail : turee8888888@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 3 มกราคม 2561

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 15 กุมภาพันธ์ 2561

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 25 กุมภาพันธ์ 2561

บทคัดย่อ

บทความนี้ เป็นการอธิบายถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ซึ่งนับว่าเป็นหน้าที่พลเมืองที่สำคัญตามระบอบประชาธิปไตย และเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งตามหลักประชาธิปไตย อันเนื่องมาจากระบอบประชาธิปไตยนั้นเป็นการเลือกตัวแทนเพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบาย และก่อให้เกิดอิทธิพลทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในด้านต่างๆ จึงก่อให้เกิดการเสริมสร้างประชาธิปไตยได้อย่างเข้มแข็ง นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จะทำให้การกำหนดนโยบายในการพัฒนาเป็นไปบรรลุวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชน ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น สามารถมีส่วนร่วมในหลายรูปแบบ อาทิเช่น การลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อเป็นตัวแทนของประชาชน การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การแสดงออกทางการเมืองในด้านต่างๆ ทั้งการเข้าร่วมการประชุม การเรียกร้องสิทธิ หรือการสื่อสารทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ

ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น จึงมีความสำคัญต่อระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง อันจะนำไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยที่เข้มแข็งนั้น ผู้เขียนได้สรุปเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย การเลือกตั้ง การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง และการสื่อสารทางการเมือง

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง, หลักประชาธิปไตย

Abstract

This article explains Public political participation Which is considered an important civic duty under democratic system And is an important part of strengthening

democratic principles Because of democracy, it is the choice of representatives to act in policy-making. And cause political influence Public political participation in various fields Thus contributing to the strengthening of democracy. In addition, the political participation of the people Will make the development policy to achieve the objectives Consistent with the problems and needs of the people Which the political participation of people at the national and local levels Can participate in many forms, for example running in the election to represent the people. Voting Political expression in various fields Both attending the assembly Claim Or various forms of political communication

Therefore, participation in both national and local politics Therefore is extremely important to democracy Which forms of political participation Which will lead to a strong democracy The authors have summarized into 3 areas: elections, participation in political activities. And political communication

Keywords: participation, form of political participation, democratic principles

บทนำ

สำหรับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นระบอบการเมืองการปกครองที่อำนาจรัฐมาจากรวมรับและการมอบหมายอำนาจจากประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเกิดขึ้นอย่างเสรีและด้วยความสมัครใจ ถือได้ว่าเป็นหัวใจของประชาธิปไตย เพราะจะทำให้เกิดการติดต่อสื่อสาร การรับรู้ ข้อมูลข่าวสารอันจะทำให้เกิดการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย การตัดสินใจที่ถูกต้องและสอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกในสังคม นอกจากนี้ยังเป็นการแสดงถึงข้อเรียกร้อง ความต้องการ ความคิดเห็น ปฏิบัติความพึงพอใจ และการตอบสนอง ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างสนับสนุนตลอดจนแสดงพันธะความรับผิดชอบระหว่างประชาชนกับผู้ปกครองรัฐบาลหรือตัวแทนของประชาชนพลเมือง (ปิยะนุช เงินคล้าย และคณะ. 2541,อ้างถึงใน ทิวากร ภูกิ่งเงิน, 2557 : 2-3)

นอกจากนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครองในระดับต่าง ๆ มากขึ้น โดยให้ประชาชนมีอำนาจในการควบคุมและตรวจสอบการทำงานของผู้ที่ได้รับเลือกตั้งให้ใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนด้วย มิใช่เพียงมีอำนาจเพียงเป็นที่มาแห่งอำนาจปกครองหรือมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งเท่านั้นซึ่งลักษณะหรือรูปแบบของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองนั้น อาจจะเป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยตรง อาทิเช่น การออกเสียงประชามติ การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย การถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง เป็นต้น ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมจึงน่าจะอยู่ตรงกลางระหว่างการมีส่วนร่วมในทางการเมืองแบบตัวแทนหรือประชาธิปไตยโดยอ้อมที่ประชาชนมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งอย่างเดียว กับการมีส่วนร่วมในทางการเมืองตัวแทนซึ่งประชาชนได้มีส่วนร่วมในทางการเมือง ในรูปแบบของประชาธิปไตยโดยตรงควบคู่กันไปด้วย (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. 2541: 57-81)

ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จึงมีความสำคัญอันจะทำให้ การปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีความสมบูรณ์แบบมากขึ้น เนื่องจากประชาชนสามารถแสดงออกเพื่อให้เกิดการ

รับรู้และขับเคลื่อนนโยบายในด้านต่างๆ ซึ่งทำให้ประชาชนสามารถเข้าร่วมในการปกครองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดการกำหนดนโยบายการบริหารที่มีความถูกต้อง ชัดเจน เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและต่อเนื่อง

เนื้อเรื่อง/บทวิเคราะห์

แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ความหมายของการเมือง

สำหรับความหมายของ “การเมือง” มีนักวิชาการได้ให้คำนิยาม ไว้ดังนี้

การเมืองตามแนวคิดของเพลโต (Plato) คือ สิ่งทีนครรัฐ (Polis) ได้กระทำและอาจกระทำ สิ่งทีนครรัฐได้กระทำจะมีความหมายครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งหมดทีนครรัฐได้กระทำไปแล้ว ทั้งใน การบัญญัติกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ของสังคม การบังคับใช้ซึ่งกฎหมายและระเบียบการ จัดสรร ภาระหน้าที่แก่สมาชิกในสังคมตลอดจนการดำเนินงานบำรุงสังคมให้สงบสุข ส่วนทีกล่าวว่า การเมือง คือ สิ่งที นครรัฐอาจกระทำ มีความหมายครอบคลุมถึงนโยบายและแผนการทั้งหมดทีนครรัฐกำหนดจะกระทำใน อนาคตอันใกล้หรือไกลก็ได้(สมบัติ อารังธัญวงศ์. 2545 : 5-6)

การเมือง คือ หัวใจของการปกครองประเทศและประชาชนก็เป็นหัวใจของการเมืองในระบบ ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ซึ่งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้กำหนดกรอบและ ทิศทางของการปฏิรูปการเมืองไว้แล้ว แต่จะบังเกิดผลสำเร็จหรือไม่เพียงใด มิได้ขึ้นกับการแก้ไขในส่วนตัว บทกฎหมายตัวสถาบันทางการเมืองแต่เพียงอย่างเดียว หากขึ้นกับบทบาทพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในฐานะผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยเพื่อให้การเมืองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อ ประชาชนแท้จริงและเพื่อให้เกิดสภาพชีวิต มีระบบเศรษฐกิจที่มั่นคง สังคมที่สันติสุข ยุติธรรม อันเป็น จุดมุ่งหมายสูงสุดของการเมืองการปกครองในทุกประเทศ (เชาวน์วงศ์ เสนพงศ์. 2547 : 15)

การมีส่วนร่วมในทางการเมือง หมายถึง การที่ประชาชนเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมทางการเมือง เพื่อที่จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ หรือผู้นำรัฐบาล รวมทั้งกดดันให้รัฐบาลกระทำตามความ ประสงค์ของตนหรือกลุ่มของตน และโดยทีการมีส่วนร่วมในทางการเมืองเป็นเครื่องชี้วัดพัฒนาการทาง การเมืองในระบบประชาธิปไตยของแต่ละประเทศ การมีส่วนร่วมในทางการเมืองก็ควรทีจะเป็นการมี ส่วนร่วมในทางการเมืองตามทีกฎหมายกำหนด ดังนั้น ประเทศทีพัฒนาการเมืองการปกครองในระบบ ประชาธิปไตยอยู่ในระดับทีดีแล้ว ก็มักกำหนดให้ประชาชนในทุกระดับมีสิทธิส่วนร่วมในทางการเมือง ตามกฎหมายทีมีผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม ในทุกมิติของกระบวนการทางการเมือง (วีระรา ไชย สาร. 2545 : 5-6)

สรุปได้ว่า การเมือง หมายถึง การกำหนดนโยบายในการปกครองประเทศและ ได้กำหนด บทบาทและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตย

ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

มีนักวิชาการหลายท่านได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไว้ดังนี้

การมีส่วนร่วมทางการเมือง แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

1) ระดับต่ำหรือกลุ่มผู้ดู (Onlookers) ซึ่งได้แก่การให้ความสนใจต่อข่าวสาร และการ เปลี่ยนแปลงทางการเมือง การถกเถียงปัญหาทางการเมือง การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การพยายาม

ชักจูงให้ผู้อื่นเห็นด้วยกับจุดยืนทางการเมืองของตน การเป็นสมาชิกกลุ่มผลประโยชน์และการร่วมชุมนุมทางการเมือง

2) ระดับกลางหรือกลุ่มผู้มีส่วนร่วม (Participants) ได้แก่การมีส่วนร่วมในโครงการของชุมชน การมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกิจกรรมของกลุ่มผลประโยชน์ การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง มีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรคการเมือง และการช่วยรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

3) ระดับสูงหรือระดับนักกิจกรรม (Activists) ได้แก่การเป็นผู้นำกลุ่มผลประโยชน์การมีตำแหน่งและทำงานเป็นเวลาให้แก่พรรคการเมือง การได้รับเสนอชื่อให้เข้าแข่งขันเพื่อชิงตำแหน่งทางการเมือง และการได้รับตำแหน่งทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้ง 3 ระดับนี้ เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในประเทศประชาธิปไตยตะวันตก ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ Mibrath และ Goel (1965) ที่เห็นว่าพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นจะเพิ่มจากความสนใจทางการเมืองไปสู่กิจกรรมทางการเมืองที่ต้องการความสนใจและแรงจูงใจมากขึ้นเป็นลำดับ เช่น จากผู้ที่ไม่สนใจทางการเมืองเลย กลุ่มนี้เรียกว่า apathetic หากคนสนใจการเมืองมากขึ้นจะเป็นผู้ที่สนใจแบบผู้ดูวงนอก คือ ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ติดตามข่าวคราว วิพากษ์วิจารณ์ ไปฟังการหาเสียง ฯลฯ เรียกว่า spectator และหากมีความสนใจมากขึ้น ก็จะกลายเป็นกลุ่มที่มีความกระตือรือร้นเข้ามีส่วนร่วมในทุกรูปแบบ เรียกว่า พวก gladiator (สำนักวิจัยและพัฒนาสถาบันพระปกเกล้า, 2545 ; อ้างถึงใน ชิงชัย ศิริโวหาร, 2550 : 16-17)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระดับท้องถิ่น มีรูปแบบ ดังนี้

- 1.การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
- 2.การร่วมกิจกรรม การเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง และการรณรงค์หาเสียง
- 3.การจัดตั้งและร่วมกลุ่มทางการเมือง
- 4.การติดต่อกับผู้เกี่ยวข้องทางการเมืองและการบริหาร
- 5.การร่วมกิจกรรมในชุมชน
- 6.การประท้วง
- 7.การควบคุมตรวจสอบการบริหาร (ชลัช จงสีพันธ์. 2546 : 338 – 341)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีรูปแบบการแสดงออก ดังนี้

- 1.การแสดงความสนใจต่อกิจกรรมทางการเมือง
- 2.การใช้สิทธิเลือกตั้ง
- 3.การริเริ่มประเด็นพูดคุยทางการเมือง
- 4.การชักจูงผู้อื่นให้เลือกตั้งผู้ที่ตนสนับสนุน
- 5.การติดกระดุมหรือสติ๊กเกอร์เพื่อแสดงการสนับสนุน
- 6.การติดต่อกับนักการเมืองหรือผู้นำทางการเมือง
- 7.การบริจาคเงินสนับสนุนทางการเมือง
- 8.การร่วมประชุมทางการเมืองหรือชุมนุมทางการเมือง
- 9.การรณรงค์ทางการเมือง
- 10.การเป็นสมาชิกสำคัญของพรรคการเมือง

11. การร่วมประชุมแกนนำของพรรค
12. การร่วมระดมทุน
13. การเสนอตัวเป็นคู่แข่งทางการเมือง
14. การดำรงตำแหน่งทางการเมือง (สมขัติ ฉำรงธัญวงศ์. 2547 : 387 – 393)

สรุป การมีส่วนร่วมทางการเมือง สามารถกระทำได้หลายรูปแบบ โดยเฉพาะการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง และการแสดงออกทางการเมืองนั้นขึ้นอยู่กับรัฐธรรมนูญกำหนด

รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

มีนักวิชาการหลายท่านได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับรูปแบบของการมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้
รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง แยกเป็นดังนี้

1. การแสดงความสนใจต่อกิจกรรมทางการเมือง การที่บุคคลจะแสดงความสนใจต่อกิจกรรมทางการเมือง ย่อมแสดงว่าบุคคลนั้นได้รับปัจจัยกระตุ้นทางการเมือง (Political stimuli) จากสิ่งแวดล้อมมากพอสมควรจนกระทั่งเกิดความสนใจที่จะเข้าไป มีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยตนเอง บุคคลที่คาดหวังว่าจะสร้างความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องอุทิศความพยายามเพื่อรวบรวมข้อมูลข่าวสารทางการเมือง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางการเมืองของตน กิจกรรมเหล่านี้ถือเป็นรากฐานเบื้องต้นที่จำเป็นในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ

2. การใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยทั่วไปการที่ประชาชนจะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ประชาชนจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของการเลือกตั้ง โดยเฉพาะเพื่อเป็นการแสดงออกถึงการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ทำให้คู่แข่งทางการเมืองจะต้องแสดงความรู้ความสามารถ และการเป็นคนมีคุณธรรม เพื่อขอรับความไว้วางใจหรือฉันทานุมัติจากประชาชนให้เข้าไปดำรงตำแหน่งทางการเมือง ดังนั้น การใช้สิทธิเลือกตั้งแม้จะเป็นการแสดงออกในลำดับขั้นพื้นฐานของการเกี่ยวพันทางการเมือง แต่การใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนเป็นการแสดงบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญ

3. การริเริ่มประเด็นพูดคุยทางการเมือง โดยธรรมชาติของมนุษย์จะให้ความสนใจเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตน ดังนั้น บุคคลที่คิดว่าตนไม่ได้รับประโยชน์อย่างใดจากระบบการเมืองก็จะไม่สนใจการเมือง แม้กระทั่งการพูดคุยทางการเมือง แต่บุคคลที่รู้และเข้าใจว่าระบบการเมืองมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อตนอย่างไร จะให้ความสนใจทางการเมืองมากโดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองที่จะมีผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

4. การชักจูงให้ผู้อื่นเลือกตั้งผู้ที่ตนสนับสนุน การแสดงออกในการชักจูงให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้งบุคคลที่ตนเองสนับสนุน นับเป็นความก้าวหน้าอีกขั้นหนึ่งของผู้ที่สนใจเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องทางการเมือง ลักษณะของการแสดงออกเช่นนี้มีลักษณะคล้ายกับการเป็น “หัวคะแนน” ของคู่แข่งทางการเมือง เป็นการแสดงออกถึงความผูกพันทางการเมืองทางการเมืองที่ชัดเจนมากกว่าการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการพูดคุยทางการเมือง

5. การติดกระดุมหรือติดสติ๊กเกอร์ เป็นการแสดงออกอย่างเปิดเผยให้บุคคลทั่วไปรู้ว่าตนให้ความสนับสนุนพรรคการเมืองใด หรือคู่แข่งทางการเมืองใด ทั้งนี้เพราะการติดกระดุมที่เป็นสัญลักษณ์ของพรรคหรือของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ปกเสื้อ ย่อมเป็นการประกาศตนในฐานะผู้สนับสนุนอย่างชัดเจนหรือการติดสติ๊กเกอร์ที่รถยนต์ ย่อมเป็นการแสดงเจตนาของเจ้าของรถยนต์ว่าตนสนับสนุนผู้ใด และมีลักษณะของการช่วยโฆษณาเผยแพร่อีกทางหนึ่งด้วย

6. การติดต่อกับนักการเมืองหรือผู้นำทางการเมือง การกระทำทางการเมืองในลำดับนี้แสดงว่าบุคคลได้เพิ่มระดับความสนใจทางการเมืองขึ้น จนถึงกับอยากจะสัมผัสพูดคุย หรือสื่อความเห็นโดยตรงกับผู้นำทางการเมือง โดยอาจจะเสนอแนะข้อคิดเห็นเพิ่มเติมหรือให้กำลังใจนักการเมืองให้มีขวัญและกำลังใจในการต่อสู้

7. การบริจาคเงิน เป็นการแสดงออกถึงการสนับสนุนทางการเมืองที่สำคัญ ทั้งนี้เพราะในระบอบประชาธิปไตย การเคลื่อนไหวทางการเมืองโดยเฉพาะการรณรงค์และการแข่งขันเลือกตั้งเป็นกระบวนการที่ค่าใช้จ่ายมาก ดังนั้น การที่บุคคลร่วมบริจาคเงินย่อมแสดงถึงความมุ่งมั่นในการสนับสนุนอย่างจริงจังและอาจพัฒนาไปสู่การเป็นผู้เข้าร่วมต่อสู้ทางการเมืองโดยตรงในฐานะสมาชิกที่สำคัญของพรรค

8. การร่วมประชุมหรือชุมนุมทางการเมือง เป็นการแสดงออกทางการเมืองที่มีความสำคัญมากยิ่งขึ้น เป็นการแสดงออกถึงความเห็นพ้องและผูกพันที่แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น การเข้าร่วมประชุมและการเข้าร่วมชุมนุมย่อมเป็นการแสดงออกซึ่งการสนับสนุนทั้งทางกายและจิตใจ เป็นการร่วมให้กำลังใจแก่ผู้ที่มีความคิดเห็นทางการเมืองตรงกัน เป็นการแสดงออกซึ่งการสังกัดกลุ่มอย่างชัดเจน การแสดงออกเช่นนี้เป็นพลังสำคัญในการต่อสู้ทางการเมือง และเป็นสิ่งที่ผู้แข่งขันทางการเมืองมีความประสงค์จะได้รับการสนับสนุนมาก

9. การร่วมรณรงค์ทางการเมือง เป็นกิจกรรมที่สำคัญในการขยายความสนับสนุนจากประชาชนให้มีความกว้างขวางและทั่วถึง การร่วมรณรงค์ทางการเมืองเป็นการแสดงออกซึ่งการมีภารกิจร่วมของผู้ที่สนใจและความรู้สึกที่ดีต่อพรรคการเมืองและต่อคู่แข่งทางการเมือง ต้องการแสดงให้เห็นว่าตนเองมีส่วนร่วมในความสำเร็จของการต่อสู้ทางการเมือง

10. การเป็นสมาชิกสำคัญของพรรคการเมือง เป็นการแสดงออกทางการเมืองอย่างชัดเจนว่าตนเองสังกัดพรรคใด และเป็นการยอมรับภารกิจในฐานะสมาชิกของพรรคที่จะต้องช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งของพรรค การขยายความศรัทธาในแพร่หลายในหมู่ประชาชนและการร่วมผลักดันเพื่อให้พรรคหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง

11. การร่วมประชุมแกนนำของพรรค เป็นการแสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมของพรรค กล่าวได้ว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง บุคคลที่จะเข้ามามีบทบาทในการร่วมประชุมแกนนำของพรรค หรือการร่วมประชุมวางแผนกลยุทธ์ของพรรค โดยทั่วไปจะวางใจและมีความเชื่อมั่นว่าจะช่วยเสริมสร้างกิจกรรมของพรรคให้มีความแข็งแกร่ง สามารถที่จะเอาชนะคู่แข่งทางการเมืองได้

12. การร่วมระดมทุน เป็นกิจกรรมสำคัญของสมาชิกพรรคระดับสูง ผู้ที่จะอยู่ในฐานะที่จะระดมทุนให้แก่พรรคการเมืองแล้วยังต้องเป็นผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมด้วย เพื่อให้สามารถติดต่อกับบุคคลชั้นสูงในสังคมที่มีฐานะดีและอยู่ในวิสัยที่จะบริจาคทรัพย์เพื่อร่วมสนับสนุนการแข่งขันทางการเมืองได้

13. การเสนอตัวเป็นคู่แข่งทางการเมือง เป็นการแสดงออกทางการเมืองที่สำคัญยิ่ง ทั้งนี้เพราะการเสนอตัวเป็นคู่แข่งทางการเมืองเพื่อให้ประชาชนพิจารณาให้ความไว้วางใจ บุคคลที่จะมีบทบาทในระดับนี้ได้ต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ จะต้องเป็นบุคคลที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง สามารถสร้างความนิยมศรัทธาให้เกิดแก่ประชาชนได้ ประการสำคัญจะต้องสร้างความประทับใจให้แก่ประชาชนอย่างกว้างขวาง สามารถทำให้ประชาชนเชื่อมั่นได้ว่าจะเป็นผู้นำความสำเร็จและการมีชีวิตที่ดียิ่งขึ้นมาสู่ประชาชน

14. การดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นการแสดงออกทางการเมืองในระดับสูง เป็นผลจากการได้รับชัยชนะจากการเสนอตัวเข้าแข่งขันทางการเมือง การแสดงบทบาทในฐานะที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้นว่ามีความสำคัญยิ่ง ทั้งนี้เพราะจะมีผลกระทบต่อความศรัทธาเชื่อมั่นของประชาชนในระยะยาว ถ้าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีความสามารถในการพัฒนาประเทศ ทำให้ประชาชนมีชีวิตที่ดีและมีความสุข จะทำให้พรรคได้รับความไว้วางใจจากประชาชนมากยิ่งขึ้น (สมบัติ อารังธัญวงศ์. 2547 : 387 - 393)

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 5 รูปแบบ ดังนี้

1.กิจกรรมการเลือกตั้ง (Electoral activity) หมายถึง กิจกรรมการการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และเข้าร่วมรณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้งด้วย

2.การลอบบี้ (Lobby) หมายถึง การเข้าหาเจ้าหน้าที่หรือผู้นำทางการเมืองเพื่อหาทางเข้าไปมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาลโดยให้ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มเป็นเกณฑ์

3.กิจกรรมเชิงองค์การ (Organizational activity) เป็นกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มองค์การใดองค์การหนึ่ง โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์เฉพาะอย่างหรืออาจจะเป็นผลประโยชน์ต่อส่วนรวม ซึ่งการมีบุคคลเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มหรือองค์การประเภทนี้แม้บุคคลนั้นจะไม่ได้กระทำการเพื่อมีอิทธิพลต่อรัฐบาลด้วยตนเอง ก็ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบหนึ่ง

4.การติดต่อเป็นการเฉพาะ (Contacting) การเข้าหาเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการเป็นส่วนตัว โดยจะมุ่งหวังประโยชน์ส่วนตัวหรือครอบครัวหรือหมู่คณะของตนเอง

5.การใช้ความรุนแรง (Violence) หมายถึง กิจกรรมที่ประชาชนบางคนหรือบางกลุ่มพยายามที่จะสร้างขึ้นให้มีผลกระทบต่อความตัดสินใจ กำหนดนโยบายของรัฐบาลโดยการทำร้ายร่างกายหรือทำลายทรัพย์สิน กิจกรรมเช่นนี้อาจจะดำเนินไปโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเปลี่ยนแปลงผู้นำทางการเมือง เช่น ลอบสังหารผู้นำทางการเมืองและรัฐประหาร หรืออาจจะเปลี่ยนแปลงระบบการปกครอง (Huntington and Nelson. 1975 อ้างถึงใน สิทธิพันธ์ พุทธหุน. 2540 : 159-161)

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ 6 รูปแบบ ดังนี้

1.การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง (Voting) เป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สามารถแยกจากกิจกรรมที่เกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียงและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นการแสดงออกของประชาชนถึงความจงรักภักดีต่อระบบการเมืองมากกว่าเป็นการกระทำตามความต้องการของตน กล่าวคือ บุคคลที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจะกระทำไปโดยความสำนึกในหน้าที่ของพลเมืองดีมากกว่าที่จะเชื่อว่าลงคะแนนเสียงของตนจะมีผลสำคัญทางการเมืองในทางกลับกัน ผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกระตือรือร้นในรูปแบบกิจกรรมทางการเมืองอื่น ๆ ก็อาจไม่ไปลงคะแนนก็ได้

2.การเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง(Party and Campaign Workers) หมายถึง การเข้าร่วมในพรรคการเมืองทั้งในช่วงระหว่างการเลือกตั้งและในการรณรงค์หาเสียง การบริจาคเงินช่วยเหลือแก่พรรคหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งการชักชวนประชาชนไปลงคะแนนเพื่อสิทธิในการลงคะแนนเสียง การเข้าร่วมและสนับสนุนพรรคการเมือง การพยายามชักชวนประชาชนให้ลงคะแนนเสียงแก่พรรคหรือผู้สมัครที่ตนชอบ การมีส่วนร่วมทางการเมืองดังกล่าวนี้ เป็นแบบแผนของความสัมพันธ์ขั้นต้นระหว่างปัจเจกชนกับรัฐมิลแบรท พบว่าผู้เข้ามีส่วนร่วมของการเมืองในรูปแบบนี้น้อยมาก ในสหรัฐอเมริกา มีเพียงร้อยละ 15 เท่านั้น เนื่องจากการเข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าวต้องมีความตื่นตัวและ

สนใจอย่างแท้จริง จัดเป็นพวกที่ขึ้นเวทีต่อสู้ทางการเมือง (Gladiators) ในขณะที่คนส่วนมากมักจะมีบทบาทเป็นเพียงผู้เฝ้าดู (Spectators) คอยตัดสินว่าใครจะเป็นผู้ชนะด้วยการลงคะแนนให้คนที่ตนชอบ

3. การเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน (Community Activists) เป็นการก่อตั้งกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาของสังคม หรือร่วมมือกับกลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้ว เพื่อมีบทบาทเกี่ยวกับกิจกรรมสาธารณะหรือติดต่อกับทางราชการในเรื่องปัญหาสังคม ผู้มีบทบาทเกี่ยวกับกิจกรรมสาธารณะติดต่อกับทางราชการในเรื่องปัญหาสังคม ผู้มีบทบาทในชุมชน จึงนับเป็นผู้มีความกระตือรือร้นสูงและมีระดับความผูกพันทางใจกับชุมชนสูง อย่างไรก็ตามผู้มีบทบาทในชุมชนนี้แตกต่างจากเจ้าหน้าที่พรรคและเจ้าหน้าที่รณรงค์หาเสียงในแง่ที่มีความเกี่ยวข้องในพรรคการเมือง และการช่วยรณรงค์หาเสียงน้อยกว่าเจ้าหน้าที่พรรคและเจ้าหน้าที่รณรงค์หาเสียงดังกล่าว

4. การติดต่อกับทางราชการ (Contacting Officials) เป็นกิจกรรมที่เป็นเรื่องเฉพาะเจาะจงของบุคคล ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อบุคคลนั้นเท่านั้นเอง เช่น การติดต่อกับทางราชการในเรื่องภาษีโรงเรือน การทำถนน การติดต่อขอรับสวัสดิการทางสังคม เป็นต้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบดังกล่าวเกือบจะไม่ใช่การมีส่วนร่วมทางการเมือง ตามความหมายที่แท้จริง

5. การเป็นผู้ประท้วง (Protestors) ได้แก่ การเข้าร่วมเดินขบวนตามถนนหรือการก่อจลาจลในกรณีที่เป็นไปเพื่อบังคับให้รัฐแก้ไขบางสิ่งบางอย่างซึ่งเกี่ยวข้องกับการเมืองได้ถูกต้อง การประท้วงอย่างแข็งขันและเป็นไปอย่างเปิดเผยต่อกรณีที่รัฐบาลกระทำในสิ่งที่ผิดศีลธรรม การให้ความเอาใจใส่กับการชุมนุมประท้วง เข้าร่วมกับกลุ่มประท้วงรัฐบาล และการปฏิเสธการยอมรับกฎหมายที่ไม่ยุติธรรม

6. การเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง (Communicators) ได้แก่ การติดตามข่าวสารทางการเมือง อยู่เสมอ การส่งข่าวสารแสดงการสนับสนุนให้แก่ผู้นำทางการเมืองเมื่อเข้าทำในสิ่งดีและถูกต้อง หรือส่งคำคัดค้านไปให้เมื่อเขากระทำในสิ่งที่เลวร้าย การเข้าร่วมแก้ปัญหาการเมือง การให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการเมืองแก่เพื่อนในชุมชนที่อาศัยอยู่ การให้ความสนใจกับทางราชการและการเขียนจดหมายถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ผู้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบดังกล่าวมักเป็นพวกที่มีการศึกษาสูง มีข้อมูลเกี่ยวกับการเมืองมากและมีความสนใจทางการเมืองมากด้วย ผู้สื่อสารทางการเมืองเหล่านี้จะวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลมากกว่าบรรดาเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมืองหรือผู้รักชาติ แต่จะไม่แสดงออกด้วยกิจกรรมการประท้วง (มิลบราธ และ โกล (Milbrath and Goel. 1977, อ้างถึงใน โกมินทร์ กุลเวชกิจ. 2549 : 36-38)

สรุปได้ว่า รูปแบบหรือการแสดงออกทางการเมือง สามารถกระทำได้หลายรูปแบบหรือหลายวิธีการ เช่น ด้านการเลือกตั้ง ด้านการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง และด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

1. เพิ่มคุณภาพการตัดสินใจ ช่วยให้เกิดการพิจารณาทางเลือกใหม่ ทำให้การตัดสินใจของประชาชนให้มีความรอบคอบขึ้น

2. การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เมื่อการตัดสินใจนั้นได้รับการยอมรับจะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างนำไปปฏิบัติงานรวมทั้งการอยู่ร่วมกันภายในสังคมด้วย

3. การสร้างฉันทามติ ลดความขัดแย้งทางการเมืองและเกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐบาลทำให้เกิดความพึงพอใจของประชาชน

4. การเพิ่มความง่ายในการนำไปปฏิบัติ สร้างให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความกระตือรือร้นในการช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติประชาชนให้ความร่วมมือ

5. การมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นสามารถลดการเผชิญหน้าและความขัดแย้งที่รุนแรงได้

6. ช่วยทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความใกล้ชิดกับประชาชนและไวต่อความรู้สึกห่วงกังวลของประชาชน และเกิดความตระหนักในการตอบสนองต่อความกังวลของประชาชนสามารถแก้ปัญหาได้ถูกต้องตามที่ประชาชนต้องการ

7. การพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของประชาชน ถือว่าเป็นการให้การศึกษาให้ความรู้กับชุมชน เพื่อเรียนให้ประชาชนได้รับรู้ถึงกระบวนการทางการเมืองสามารถตัดสินใจ และให้ความร่วมมือกับภาครัฐอย่างสม่ำเสมอ

8. ช่วยทำให้ประชาชนสนใจประเด็นสาธารณะมากขึ้น เป็นการเพิ่มทุนทางสังคมและช่วยเสริมสร้างให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น สอดคล้องกับการปกครองตามหลักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (วิโรจน์ มังคลละมณี. 2546 : 14-17)

นอกจากนั้นความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ คือ รูปแบบการปกครอง กล่าวคือ หากเป็นระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นจะมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ตั้งแต่การคัดเลือกผู้แทนเข้ามาทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ บริหารกิจการสาธารณะของท้องถิ่น การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในลักษณะต่างๆ เช่น การพูดคุยกันทางการเมือง การเขียนบทความหรือจดหมายแสดงความคิดเห็นทางหนังสือพิมพ์ การร่วมแสดงความคิดเห็นในรายการสนทนากาการเมืองทางโทรทัศน์ หรือการรวมตัวประท้วงในรูปของกลุ่มผลประโยชน์ และการแสดงทัศนคติทางการเมืองของประชาชนโดยการออกแบบสอบถาม (poll) ความคิดเห็นต่อการดำเนินนโยบายสาธารณะของรัฐ ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นระบบระเบียบเป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้น ซึ่งการมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นกระทำผ่านการใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้บริหารระดับท้องถิ่น การช่วยรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น การแสดงความคิดเห็น ตรวจสอบ ติดตาม การทำงานของผู้บริหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การชุมนุมประท้วงคัดค้านเรียกร้องหรือสนับสนุนต่อนโยบายการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (จันทนา สุทธิจารี. 2544 อ้างถึงใน ทิวากร ภูกิ่งเงิน . 2557 : 2)

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน มีความสำคัญต่อระบอบการปกครองประชาธิปไตย ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น เพื่อให้สามารถทำให้ระบอบประชาธิปไตยเป็นไปด้วยความเข้มแข็ง

บทสรุป

จะเห็นได้ว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน สามารถแสดงออกได้ในหลายรูปแบบ ซึ่งผู้เขียนนำประเด็นเพื่อเป็นประโยชน์ในการแบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย

1 ด้านการเลือกตั้ง จะเห็นได้ว่า การเลือกตั้ง ถือเป็นหัวใจหลักของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากเป็นการเลือกตัวแทนเพื่อเข้าเป็นตัวแทนในการกำหนดนโยบายและการบริหารรวมทั้งการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เพื่อเลือกตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่ในการร่วมพัฒนาทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

2 การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง จะเห็นได้ว่า การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง มีส่วนสำคัญที่จะสามารถสร้างความเข้มแข็งในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งประชาชนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมทาง

การเมือง เช่น การเข้าร่วมประชุม ชุมนุม หรือการแสดงออกในการรณรงค์การเลือกตั้ง รวมทั้งการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

3 การสื่อสารทางการเมือง จะเห็นได้ว่า จะเป็นการติดตามข่าวสารทางการเมืองอยู่เสมอ การส่งข่าวสารแสดงการสนับสนุนให้แก่ผู้นำทางการเมืองเมื่อเข้าทำในสิ่งดีและถูกต้อง หรือส่งคำคัดค้านไปให้เมื่อเขากระทำในสิ่งที่เลวร้าย การเข้าร่วมถกปัญหาการเมือง การให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการเมืองแก่เพื่อนในชุมชน

องค์ความรู้ใหม่

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เป็นสิ่งที่จะต้องมีการเผยแพร่เพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินกิจกรรมต่างๆทางการเมือง อันจะเป็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจ รูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยและเป็นการเสริมสร้างประชาธิปไตยให้มีความเข้มแข็งต่อไป

บรรณานุกรม

โกมินทร์ กุลเวชกิจ.(2549) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบล

จตุรพักตรพิมานอำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.

มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม,. ถ่ายเอกสาร.

จันทนา สุทธิจारी. (2544). การเมืองการปกครองไทย. กรุงเทพฯ : วิ.เจ. พรินต์ติ้ง,

ชลัช จงสืบพันธ์. (2546). “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารท้องถิ่น” ในเอกสาร

การสอนชุดวิชาการบริหารท้องถิ่น หน่วยที่ 8 – 16 . หน้า 338 – 341.

นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,

ชิงชัย ศิริโวหาร. (2550) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : กรณีศึกษาองค์การบริหาร

ส่วนตำบลบ้านน้อยซุ้มขี้เหล็ก อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ รป.ม.

ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น,. ถ่ายเอกสาร.

เชาวน์วัศ เสนพงศ์. (2547) การเมืองการปกครองไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง,

ทิวากร ภูกิจเงิน.(2557) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระดับท้องถิ่นเขตเทศบาลตำบล

อุ่มเม่า อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร. ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. “การมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่กับความ

เป็นประชาธิปไตยทางตรง,” วารสารกฎหมายปกครอง. 17(2) : 57–81. สิงหาคม, 2541.

ปิยะนุช เงินคล้าย และคณะ. (2541) รายงานการวิจัย การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน :

ศึกษาเปรียบเทียบประชาชนในเขตเมืองกับประชาชนในเขตชนบท. มหาวิทยาลัยรามคำแหง,

วัชรา ไชยสาร.(2545). พัฒนาการมีส่วนร่วมในทางการเมืองกับประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

และพหุการเมือง : การเมืองภาคประชาชน. กรุงเทพฯ : เมฆขาว,

วิโรจน์ มังคละมณี. (2546) **คู่มือประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้ง** นายก อบต. และสมาชิกสภา อบต.

กรุงเทพฯ : ประสานมิตร,

สมบัติ อ่างธัญวงศ์. (2547). **การเมือง : แนวคิดและการพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพฯ :

เสมาธรรม,

สิทธิพันธ์ พุทธหุณ.(2540) **ทฤษฎีพัฒนาการเมือง**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง,